

Sygn. akt VII U 1587/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Jarząbek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 czerwca 2023 r.

w Warszawie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rekompensatę

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 13 września 2021 r. znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1587/21

UZASADNIENIE

J. K. w dniu 22 października 2021 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 13 września 2021 r., znak: (...). Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez wyliczenie emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego łącznie z rekompensatą, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Odwołujący w uzasadnieniu swojego odwołania zaznaczył, że nie zgadza się z przedmiotową decyzją i uznaniem przez organ rentowy, że nie posiada on okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych, aby mógł skorzystać z prawa do rekompensaty wyłącznie z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Kolejno odwołujący powołał się na przepis art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych wskazując, że spełnia on przesłanki do przyznania mu rekompensaty zawarte w tymże przepisie. J. K. wniósł o zmianę wskazanej decyzji i ponowne przeliczenie emerytury z uwzględnieniem prawa do rekompensaty (odwołanie z dnia 18 października 2021 r. k.3-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy nie uznał za udowodniony stażu pracy odwołującego w warunkach szczególnych do 31 grudnia 2008 r. ponieważ odwołujący nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych albo świadectwa pracy z adnotacją o pracy w warunkach szczególnych, co uniemożliwiło przyznanie odwołującemu rekompensaty (odpowiedź na odwołanie z dnia 8 listopada 2021 r. k.6-7 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. urodził się (...) W okresie od 15 sierpnia 1974 r. do 5 czerwca 1993 r. zatrudniony był w (...) w R. w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym okresie początkowo zatrudniony był na stanowisku stażysty- kontrolera jakości, następnie kontrolera jakości, kontrolera jakości brygadzysty oraz montera konstrukcji stalowych. Stosunek pracy uległ rozwiązaniu z uwagi na likwidację pracodawcy. Do zakresu obowiązków odwołującego należało m.in. określenie jakości kontrolowanych wyrobów/detali zgodnie z dokumentacją technologiczno- konstrukcyjną, warunkami technicznego wykonania i odbioru, brakowanie wyrobów/detali nie odpowiadających obowiązującej dokumentacji, jak również izolowanie tych braków, właściwe organizowanie pracy kontroli zapobiegawczej powstawania braków, sprawdzanie stanu użytkowego stosowanych środków pomiarowo- kontrolnych przed przystąpieniem do wykonywania czynności odbiorczych, konserwowanie i prawidłowe przechowywanie, opracowywanie dokumentacji z badań i kontroli odbieranego wyrobu, kontrola uprawnień spawaczy, kontrola znakowania spoin przez spawaczy, kontrola warunków spawania z ustaloną technologią spawania. Praca odwołującego polegała na kontroli jakości elementów konstrukcji stalowych. Ubezpieczony wykonywał pracę wraz z innymi pracownikami na hali produkcyjnej, nie miał oddzielnego biura, pracował w systemie dwuzmianowym. Jako kontroler jakości zajmował się kontrolą wytwórni, a jego praca ograniczała się do sprawdzania elementów przygotowania do wyrobów. Kontrolował i sprawdzał elementy, które zlecił mu przełożeni do sprawdzenia. Odwołujący kontrolował m.in. to jaką farbą były pomalowane elementy oraz czy spoiny są prawidłowe, sprawdzał składanie, spawanie i przygotowanie poszczególnych elementów do składania. Przez większość czasu przebywał na oddziale spawalniczo- montażowym. W trakcie wykonywania pracy na delegacji w Bułgarii odwołujący składał konstrukcje stalowe do spawania, jednak nie zajmował się sam spawaniem. Podczas zatrudnienia na stanowisku brygadzysty, jego obowiązki nie zmieniły się, pracę wykonywał na wydziale spawalniczym. Przez cały okres zatrudnienia odwołujący wykonywał pracę i zadania kontrolera jakości (świadczenie pracy z 5 czerwca 1993r. – k.29 a.s., zeznania świadka Z. S. k.50-52 a.s., zeznania świadka M. S. k.54-56 a.s., zeznania odwołującego się k.75-77 a.s.).

Odwołujący w dniu 5 listopada 2019 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę (wniosek o przyznanie emerytury z dnia 5 listopada 2019 r. k.1 a. r). Decyzją z dnia 2 grudnia 2019 r. została mu przyznana emerytura w kwocie zaliczkowej w wysokości 5.888, 54 zł (decyzja z dnia 2 grudnia 2019 r. k. 5 a.r.).

W dniu 28 stycznia 2020 r. odwołujący wniosł o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno- rentowego (wniosek z dnia 28 stycznia 2020 r. k.7 a.r.).

Decyzją z dnia 6 lutego 2020 r. ustalono wysokość emerytury i podjęto jej wypłatę. Wysokość emerytury została ustalona na kwotę 5.936,73 zł (decyzja z dnia 6 lutego 2020 r. k.11 a.r.).

W dniu 2 lutego 2020 r. odwołujący złożył wniosek o ponowne obliczenie świadczenia (wniosek z dnia 3 lutego 2020 r. k.15 a.r.), a decyzją z dnia 21 lutego 2020 r. organ rentowy przeliczył emeryturę J. K. ustalając jej wysokość na 6.152,00 zł (decyzja z dnia 21 lutego 2020 r. k.16 a.r.).

Dnia 5 lipca 2021 r. odwołujący wniosł o przyznanie mu prawa do rekompensaty z uwagi na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach (wniosek z dnia 1 lipca 2021 r. k- nienumerowana karta a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 13 września 2021 r. odmówił J. K. prawa do rekompensaty z uwagi na okoliczność, iż odwołujący nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnych charakterze (decyzja z dnia 13 września 2021 r.- nienumerowana karta a.r.).

J. K. złożył odwołanie od tej decyzji inicjując niniejsze postępowanie sądowe (odwołanie z dnia 18 października 2021 r. k.3-5 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, obejmującego przede wszystkim dowody z dokumentów wchodzących w skład akt rentowych oraz częściowo na podstawie zeznań

świadków: Z. S. oraz M. S. i odwołującego J. K.. Wiarygodność dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony postępowania, w związku z czym Sąd dał im wiarę w całości.

Sąd dał wiarę zeznaniom powyżej wskazanych świadków w zakresie, w jakim stwierdzili, że w spornym okresie pracowali z odwołującym, a J. K. w tym czasie pracował jako kontroler jakości, zaś jego praca polegała na kontrolowaniu jakości wykonywanych elementów. Zeznania tych świadków zasługiwały na uznanie również w zakresie, w którym wskazali zakres obowiązków, jakie należały do odwołującego i jakie czynności faktycznie wykonywał on podczas swojej pracy. Zeznania świadków odnośnie warunków panujących na hali nie znalazły potwierdzenia w pozostałym zebranym materiale dowodowym, a twierdzenie świadków, że na hali było duże zadymienie i hałas stanowią ich subiektywne odczucia, które nie są miarodajne i nie pozwalają na ustalenie jakie warunki faktycznie panowały na hali.

Zeznania odwołującego się J. K. Sąd uznał za wiarygodne w części gdzie ubezpieczony opisał swoje obowiązki i stanowiska, jakie zajmował w spornym okresie, ponieważ w większości jego twierdzenia były spójne i mają potwierdzenia w zeznaniach świadków i w treści dokumentów znajdujących się w aktach osobowych.

W toku postępowania Sąd postanowieniem z dnia 15 września 2022 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP celem ustalenia, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w okresie od 15 sierpnia 1974 r. do 5 czerwca 1993 r. na rzecz (...) w R. świadczona była w warunkach szczególnych, uregulowanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w innych rozporządzeniach Rady Ministrów dotyczących I kategorii zatrudnienia i zarządzeniach właściwych ministrów (postanowienie z dnia 15 września 2022 r. k.78 a.s.).

Biegły sądowy z zakresu (...) w opinii z dnia 9 listopada 2022 r. wskazał, że okresu zatrudnienia odwołującego od dnia 15 sierpnia 1974 r. do 30 grudnia 1981 r. nie można zaliczyć do prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Również okresu zatrudniania na stanowisku montera konstrukcji stalowych podczas zatrudnienia na kontrakcie w Bułgarii nie można zaliczyć do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, ze względu na brak dowodu, że prace wykonywane były na wysokości. m.in. brak zaświadczenia lekarskiego o zdolności do pracy na wysokości.

W

ocenie biegłego w

atpliwości budzi także okres zatrudnienia na stanowisku kontrolera jakości - brygadzisty. Biegły wskazał, że praca w warunkach szkodliwych dla zdrowia, to praca wykonywana w warunkach przekroczenia (...) lub (...) czynnika szkodliwego dla zdrowia. (...) to najwyższe dopuszczalne natężenie czynnika szkodliwego dla zdrowia, natomiast (...) najwyższe dopuszczalne stężenie czynnika szkodliwego dla zdrowia w środowisku pracy. Polska Norma PN-80-Z-08052 definiuje, co to jest czynnik szkodliwy dla zdrowia oraz co to jest czynnik niebezpieczny. „Czynnik szkodliwy dla zdrowia, występujący w procesie pracy - czynnik, którego oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do schorzenia” Można wówczas mówić o chorobie zawodowej. „Niebezpieczny czynnik występujący w procesie pracy - czynnik, którego oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do urazu”. Można wówczas mówić o ewentualnym wypadku przy pracy. Biegły zaznaczył, że aby twierdzić, że wykonywało się pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, należałoby posłużyć się konkretnymi wynikami pomiarów danego czynnika środowiska pracy, by móc udowodnić, czy nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej normy. By stwierdzić, czy praca jest wykonywana w warunkach szkodliwych dla zdrowia, niezbędne jest wykonanie dokładnych pomiarów czynnika i porównanie uzyskanych wyników z dopuszczalnymi normami ogłaszanymi w rozporządzeniach właściwego ministra. Zatem, w ocenie biegłego A. P., twierdzenia świadków przesłuchanych w sprawie o ewentualnym stężeniu pyłów i natężeniu hałasu nie mogą zostać uznane za dowód w sprawie (opinia biegłego z zakresu BHP z dnia 9 listopada 2022 r. k.82-101 a.s.).

Pismem z dnia 15 grudnia 2022 r. organ rentowy wskazał, że nie wnosi zastrzeżeń do opinii z dnia 11 listopada 2022 r. (pismo z dnia 15 grudnia 2022 r. k.111 a.s.).

Odwołujący pismem z dnia 15 grudnia 2022 r. wniósł zastrzeżenia do opinii biegłego i stwierdził, że nie zgadza się z przedstawioną opinią. W jego ocenie opinia ta była niejednoznaczna, wobec czego wniósł o jej pominięcie (pismo z dnia 15 grudnia 2022 r. k.113-115).

Mając na względzie zastrzeżenia wniesione do opinii biegłego przez J. K., Sąd postanowieniem z dnia 27 stycznia 2023 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP, innego niż A. P., celem ustalenia okoliczności uprzednio wskazanych w postanowieniu z dnia 15 września 2022 r. (postanowienie z dnia 27 stycznia 2023 r. k.117 a.s.).

Biegły sądowy z zakresu BHP Z. C. w opinii z dnia 27 lutego 2023r. wskazał, że w jego opinii występowanie na hali produkcyjnej, gdzie pracował odwołujący na stanowisku kontrolera jakości- zarówno prac wykonywanych w warunkach szczególnych (spawanie, szlifowanie, malowanie) również prac nie będących pracami wykonywanymi m. in w warunkach szczególnych (np. obróbka plastyczna, obróbka skrawaniem, pomiary długości, twardości, kształtu i innych pomiarów/ kontroli znajdujących się w dokumentacji wykonawczej/ technologicznej niebudowlanych konstrukcji stalowych), brak konieczności wykonywania pracy przez odwołującego bezpośrednio (w trakcie ich wykonywania) przy stanowiskach pracy, będących pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych w oparciu o wymagania rozporządzenia Rady Ministrów (sopawanie, szlifowanie, malowanie) nie było podstaw do uznania, że odwołujący świadcząc pracę na stanowisku kontrolera jakości wykonywał ją w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy i była to praca wykonywana bezpośrednio przy czynnościach wymienionych w wykazie. Biegły wskazał, że na stanowisku kontrolera jakości brygadzisty (w okresie 1 roku 4 miesiące i 3 dni) odwołujący świadcząc pracę wykonywał identyczne czynności jak na stanowisku kontrolera jakości, dlatego też, praca na tym stanowisku nie może być uznana jako praca wykonywana w warunkach szczególnych w oparciu o wymagania ujęte w rozporządzeniu Rady Ministrów ze względów takich samych jak i praca na stanowisku kontrolera jakości. Całość dokumentacji załączonej do akt sprawy, w opinii biegłego, nie pozwala na stwierdzenie, że odwołujący w spornym okresie wykonywał prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w oparciu o wymagania ustawy o emeryturach pomostowych (opinia biegłego z zakresu BHP Z. C. k.125-138 a.s.).

Opinie sporządzone przez biegłych sądowych zostały ocenione jako rzetelne, gdyż zostały wyczerpująco i przekonująco uzasadnione. Opinie te nie budziły w ocenie Sądu wątpliwości, biegli opierali się na szczegółowej dokumentacji szczególnie z akt osobowych J. K.. Ponadto, zauważyć należy, że biegli w opiniach szczegółowo odnieśli się do zeznań świadków i odwołującego się, wskazując, na jakich konkretnych okolicznościach opierali swoje wnioski, przytaczając dowody i dokumenty zgromadzone w toku postępowania. Treści opinii w sposób logiczny i jasny potwierdzały wywiedzione przez biegłych wnioski odnośnie braku możliwości uznania, że praca wykonywana przez odwołującego była pracą w warunkach szczególnych. W konsekwencji Sąd oparł się w całości na opiniach sporządzonych przez biegłych sądowych z dziedziny BHP.

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. K. było niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie skupił się na kwestii prawa odwołującego do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Warunki przyznania tej rekompensaty zostały określone w oraz ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 164) oraz ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1251 – dalej jako ustawa emerytalna). I tak, zgodnie z art. 2 ust. 5 u.e.p. rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze

dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Warunki nabycia prawa do rekompensaty określa art. 21 ust. 1 i 2 u.e.p., w myśl którego rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są więc:

utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;

niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych;

legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;

nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS;

Odesłanie ustawowe zawarte w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych wymaga przedstawienia przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych regulujących kwestię okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykłady takiej pracy można wymienić: pracę w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych.

W rozpoznawanej sprawie odwołujący się J. K. domagał się przeliczenia emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych w związku z okresami zatrudnienia z lat 1974 – 1993. Wydając skarżoną decyzję organ rentowy odmówił przyznania odwołującej prawa do rekompensaty wskazując, iż nie przedłożył on świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze za sporny okres zatrudnienia. Ostatecznie zatem spór w sprawie skupił się na badaniu przez Sąd, czy praca wykonywana przez odwołującego w spornym okresie może zostać zakwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych.

Ponieważ art. 21 ust. 1 i 2 u.e.p. odnosi się do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, konieczne jest wskazanie, że na gruncie tej ustawy tego rodzaju praca jest definiowana inaczej, niż na tle ustawy o emeryturach pomostowych. W szczególności wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm. – dalej jako „rozporządzenie RM z 7 lutego 1983 r.”). Wyjątkowy charakter prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, możliwość zakwalifikowania pracy na danym stanowisku jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach u pracodawcy, którego podstawowa działalność nie należy do branży, do której przyporządkowane jest dane stanowisko pracy, jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy wykonywanie tej pracy oznacza narażenie na tożsame szkodliwe czynniki właściwe branży przypisanej do stanowiska wymienionego w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017., II UK 672/15). Co więcej okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia są tylko te lata, gdy ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w wymiarze czasu

pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 184/13).

Okresy pracy określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy, przy czym nieprzedstawienie tego dokumentu nie oznacza braku możliwości wykazania faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych przy użyciu innych środków dowodowych. W orzecznictwie wielokrotnie wyrażano ugruntowany już pogląd, zgodnie z którym ze względu na powyższą okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach może być dowiedziona wszelkimi środkami dowodowymi, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu przed sądem odwoławczym dopuszczalne jest więc dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w sytuacji, gdy wnioskodawca nie jest w stanie wykazać tej okoliczności jedynie w oparciu o dokumenty (zob. uchwały Sądu Najwyższego

z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84; z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84;

a także wyroki: Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619;

Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 r. III AUa 2474/03; Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 4 października 2013 r., IV U 1284/13).

Odnosząc się do wskazanej okoliczności należy podnieść, że w sprawie o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na wykonywanie pracy szczególnych warunkach – analogicznie w sprawie o prawo do rekompensaty - należy ustalić faktyczny rodzaj i zakres powierzonych do wykonywania czynności (obowiązków) pracowniczych i to one podlegają każdorazowo ocenie, a nie rodzaj stanowiska, jaki w dokumentach podał pracodawca. Ponadto, choć wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00), to dokumenty te podlegają każdorazowo weryfikacji. Wynika to z tego, że są to dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie stanowią dowodu tego co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których w myśl stosowanego a contrario art. 244 § 1 k.p.c. nie zalicza się świadectwa pracy, skoro nie zostało sporządzone przez organy władzy publicznej ani inne organy państwowe (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 r., III AUa 783/13, Lex nr 1409118). To zatem oznacza, że nawet jeśli pracodawca ww. dokument pracownikowi wystawił, to i tak podlega on kontroli ZUS i Sądu i nie oznacza automatycznie, że praca w danym okresie była wykonywana w warunkach szczególnych. Z drugiej zaś strony, brak takiego dokumentu bądź jego wadliwość nie przesądza o tym, że praca nie była wykonywana w warunkach szczególnych. Kwestia ta każdorazowo podlega badaniu przy uwzględnieniu tego, jakie czynności i rodzaj prac faktycznie wykonywał wnioskodawca i co ważne, w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym (także w sprawie o rekompensatę), dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. Wynika to z tego, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, a nie tylko świadectwem pracy w warunkach szczególnych.

W kontekście powyższego Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego i tych załączonych w toku procesu przez odwołującego z całego okresu zatrudnienia, zeznania świadków, odwołującego oraz w oparciu o opinie biegłych z zakresu BHP. Tak przeprowadzone postępowanie nie prowadziło jednak do ustaleń mogących stanowić podstawę kwalifikowania wskazanego przez odwołującego okresu za okres pracy warunkach szczególnych w oparciu o wymagania ujęte w

rozporządzeniu Rady Ministrów. Z dokonanych przez Sąd ustaleń wynika, że na przełomie 1974 r. - 1993 r. J. K. pracował początkowo na stanowisku stażysty- kontrolera jakości (3 miesiące i 16 dni), następnie zatrudniony był na stanowisku kontrolera jakości (14 lat, 4 miesiące i 23 dni), kontrolera jakości brygadzysty (1 rok 4 miesiące i 3 dni) oraz monter konstrukcji stalowych (7 miesięcy 6 dni). Jak wynika z zebranego materiału dowodowego, w tym głównie zeznań świadków, odwołującego oraz przeprowadzonych opinii biegłych z zakresu BHP do obowiązków dowodującego podczas całego okresu zatrudnienia należało przede wszystkim kontrolowanie jakości wyprodukowanych elementów stalowych na każdym etapie ich produkcji. Praca odwołującego obejmowała kontrolę wstępną materiałów, kontrolę międzyoperacyjną i kontrolę ostateczną. J. K. odpowiedzialny był za kontrolowanie wytwarzanych elementów podczas całego etapu produkcji. Do jego zadań należało mierzenie wymiarów długości, twardości i wytrzymałości materiałów z uwzględnieniem wymagań znajdujących się w dokumentacji technologicznej i konstrukcyjnej, kontrolowanie elementów na poszczególnych etapach produkcji, po dokonaniu czynności takich jak: skracanie elementów, nawiercanie, nitowanie, czyszczenie, malowanie oraz sprawdzanie, czy dany element odpowiada wymaganiom dokumentacji techniczno- odbiorczej. Ponadto w trakcie wykonywania pracy brygadzysty zakres jego obowiązków nie uległ zmianie.

Odwołujący będąc zatrudnionym na stanowisku kontrolera jakości miał za zadanie organizowanie kontroli jakości, sprawdzanie stanu użytkowego stosowanych środków pomiarowo- kontrolnych, kontrola uprawnień spawaczy, kontroli materiałów podstawowych i dodatkowych do spawania, kontroli i przygotowania części do spawania, kontroli znakowania spoin, kontrola warunków spawania z ustaloną technologią spawania, prowadzenia ostatecznej kontroli jakościowej gotowych wyrobów, opracowanie dokumentacji z badan i kontroli odbieranego wyrobu. Należy mieć na względzie, że praca na stanowisku kontrolera jakości nie jest wymieniona jako wykonywana w szczególnych warunkach w Wykazie rozporządzenia Rady Ministrów. Brak było podstaw zatem, aby uznać, że odwołujący świadcząc pracę na stanowisku kontrolera jakości wykonywał ją w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku i była to praca wykonywana bezpośrednio przy czynnościach wymienionych w wykazie.

Sąd Okręgowy zważył, że dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego zawierała informacje o charakterze kadrowo- płacowym, takie jak rodzaj zajmowanego stanowiska, miejsce i czas pracy, przydział do komórki organizacyjnej, przysługujące wynagrodzenie. Przedmiotowe informacje nie były jednak wystarczające do sformułowania jakichkolwiek wniosków w zakresie dokładniejszej oceny charakteru pracy odwołującego w zakresie potencjalnej kwalifikacji pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych określonych w ww. pozycji załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Powyższe wnioski znajdują odzwierciedlenie w sporządzonych na potrzeby niniejszego postępowania opiniach biegłych sądowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Biegli poddali analizie m.in. dokumentację osobową odwołującego, ostatecznie nie znajdując jednak żadnych informacji pozwalających na uznanie, iż w trakcie zatrudnienia odwołujący był narażony na warunki mogące mieć negatywny wpływ na jego zdrowia.

Wymaga podkreślenia, że pracami w szczególnych warunkach są prace o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości, co oznacza, że oba te elementy (znaczna szkodliwość dla zdrowia i znaczny stopień uciążliwości) muszą występować równocześnie. Praca w warunkach szkodliwych nie jest zatem tożsama z pracą w szczególnych warunkach. Konieczne jest bowiem, aby praca ta była równocześnie pracą o znacznej uciążliwości, a takie zostały rodzajowo wymienione w załączniku do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r. Oznacza to, że pracą o znacznej szkodliwości dla zdrowia i o znacznym stopniu uciążliwości są prace, które były wykonywane – jako podstawowe – wymienione w wykazie A, nie zaś wykonywanie innych prac, choćby w tych samych szkodliwych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., I UK 388/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 marca 2017 r., III AUa 1042/16).

Z tych też względów, choć Sąd nie neguje, że praca odwołującego mogła odbywać się w hałasie, na hali, gdzie był wysoki poziom zapylenia, to zebrany w sprawie materiał dowodowy nie zawierał żadnych informacji pozwalających na przesądzenie ich dokładnego rodzaju, czy też stopnia natężenia. Jednocześnie, nawet w przypadku pozytywnej

odpowiedzi na te kwestie, brak dowodów, z których wynikałoby w sposób jednoznaczny, by odwołujący pracował w tak sprecyzowanych warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zdaniem Sądu, J. K. nie spełnił przesłanki pozytywnej koniecznej do tego, by uzyskać prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, nie legitymuje się bowiem okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, przypadającym przed 1 stycznia 2009 r.

Z uwagi na powyższe okoliczności Sąd uznał odwołanie J. K. za niezasadne. Z uwagi na brak stosownych świadectw pracy organ rentowy nie miał formalnych podstaw do zaliczenia spornych okresów zatrudnienia odwołującego, a w konsekwencji, do przyznania mu prawa do rekompensaty w myśl art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zdaniem Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy, w świetle powyższych rozważań, nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, a odwołanie ubezpieczonego podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym Sąd Okręgowy orzekł w sentencji wyroku.